

Додаток 14
до Положення про
організацію освітнього
процесу в Таврійському
національному університеті
імені В.І. Вернадського

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра конституційного та міжнародного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор інституту

О.О. Ляшко
«___» _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕДИЧНЕ ПРАВО»

за спеціальністю

081 Право

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Київ – 2019 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Медичне право» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 081 Право ступеня вищої освіти бакалавр, за денною та заочною формою навчання.

Розробник:

Клименко О.В. – доцент кафедри конституційного та міжнародного права Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, д.держ.упр., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри конституційного та міжнародного права _____

Протокол №1 від 30 серпня 2019 року

Завідувач кафедри
конституційного та міжнародного права

___В.Ю. Швачка

1. Програма навчальної дисципліни "Медичне право"

Передумови для вивчення дисципліни: програма курсу "Медичне право" складена з урахуванням вимог сьогоденного життя, спрямована на підготовку висококваліфікованого фахівця (юриста) із широким кругозором. Курс "Медичне право" забезпечує здобувача вищої освіти знанням і розумінням сучасного законодавства в галузі охорони здоров'я, прав та обов'язків медичних працівників й пацієнтів. Дана дисципліна є вузькопрофільним спеціалізованим курсом, підґрунтям якої є такі, вже засвоєні здобувачами вищої освіти галузі права, як цивільне, адміністративне та кримінальне право.

Мета вивчення дисципліни «Медичне право»: сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне теоретичне уявлення про медичне право, розкрити ключові проблеми сучасного законодавства у галузі охорони здоров'я.

Очікувані результати навчання з дисципліни "Медичне право"

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- теоретичні аспекти медицини й права в сучасному суспільстві;
- проблеми права та медицини в Україні, їхні економічні, політичні та нормативні складові;
- сучасні аспекти медичного права;

вміти:

- застосовувати у своїй практичній діяльності знання законодавства, що регулює сферу медичної діяльності

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 34 години 1 кредит ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри конституційного та

міжнародного права, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: konstkaftnu@ukr.net.

Структура навчальної дисципліни «Медичне право»

Тема 1. Загальна характеристика медичного права

Медичне право як комплексна дисципліна. Поняття та джерела медичного права. Конституційне право на охорону здоров'я та медичну допомогу. Основні етапи становлення та розвитку медичного права в сучасних умовах розвитку українського суспільства.

Тема 2. Охорона здоров'я в Україні

Правове регулювання охорони здоров'я громадян в Україні. Основні принципи охорони здоров'я громадян України. Системи охорони здоров'я в Україні. Державна система охорони здоров'я. Муніципальна система охорони здоров'я. Приватна система охорони здоров'я.

Тема 3. Права та обов'язки пацієнтів

Право на охорону здоров'я пацієнтів і його зміст. Права окремих груп населення в галузі охорони здоров'я. Правове регулювання материнства та дитинства. Основні обов'язки пацієнтів при зверненні за медичною допомогою.

Тема 4. Права та обов'язки медичних працівників

Загальна характеристика прав працівників охорони здоров'я при здійсненні професійної діяльності. Законодавча "захищеність" медичного персоналу. Основні обов'язки та їхня загальна характеристика.

Тема 5. Нормативне регулювання трансплантології

Поняття та об'єкти трансплантації. Загальна характеристика Закону України "Про трансплантацію органів та (або) тканин людини". Умови й порядок здійснення трансплантації. Прижиттєве й посмертне донорство.

Тема 6. Проблеми евтаназії в Україні

Поняття та зміст евтаназії. Законодавча база та світовий досвід. Перспективи евтаназії у світі й в Україні.

Тема 7. Посадові злочини працівників охорони здоров'я

Загальна характеристика злочинів у сфері охорони здоров'я. Лікарські помилки та інші форми заподіяння шкоди здоров'ю пацієнта. Класифікація лікарських помилок, відмінність від недбалості. Причини та правова природа лікарських помилок. Цивільно-правова та кримінальна відповідальність. Відшкодування матеріального збитку.

Тема 8. Сучасні проблеми донорства

Поняття донора й реципієнта. Законодавче регулювання донорства в Україні. Права донора крові. Пільги донора крові. Гарантії й компенсації працівникам у випадку здачі крові і її компонентів. Обов'язки донора.

Тема 9. Правові аспекти планування родини

Правові проблеми планування родини. Права вагітних жінок в Україні. Допомога з вагітності й родів. Соціальні гарантії й пільги вагітним і жінкам, що мають дітей. Правове регулювання медичної діяльності з штучного переривання вагітності. Соціальні й медичні показання для штучного переривання вагітності.

Тема 10. Медичне страхування громадян

Загальні питання організації й фінансування медичного страхування. Законодавча база медичного страхування в Україні. Види медичного страхування. Система обов'язкового медичного страхування. Добровільне медичне страхування. Договір медичного страхування.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS -3	Галузь знань	Статус дисципліни: Нормативна	
	081-Право Спеціальність <small>(назва і код спеціальності)</small>		
Кількість розділів -1	Спеціалізація: <small>(назва)</small>	Рік підготовки	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин -90		Семестр	
		2-	2-й
	Ступінь вищої освіти:	Лекції	
		12 год.	8 год.
		Семінарські	
		20 год.	2 год.
		Практичні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		58 год.	80 год.
		Вид контролю:	
		залік	залік

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практич.	інд	сам.роб.		лекції	семінари	практич	інд	сам.роб.
РОЗДІЛ 1. ДЕРЖАНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО												
Тема 1. Загальна характеристика медичного права	4	2	2				2	2				
Тема 2. Охорона здоров'я в Україні	4	2	2				2	2				
Тема 3. Права та обов'язки пацієнтів	4	2	2				2	2				
Тема 4. Права та обов'язки медичних працівників	4	2	2									
Тема 5. Нормативне регулювання трансплантології	4	2	2									
Тема 6. Проблеми евтаназії в Україні	4	2	2									
Тема 7. Посадові злочини працівників охорони здоров'я	2		2				2	2				
Тема 8. Сучасні проблеми донорства	2		2									
Тема 9. Правові аспекти планування родини			2									
Тема 10. Медичне страхування громадян			2				2		2			
Усього годин	22	12	20			96	12	8	2			

4. Тематика контрольних робіт для студентів заочного відділення

1. Ненадання медичної допомоги - правовий і медичний аспекти.
2. Охорона здоров'я в Україні. Загальна характеристика.
3. Організація страхової діяльності в Україні.
4. Правове регулювання трудових відносин медичних працівників.
5. Кримінальна відповідальність працівників охорони здоров'я.
6. Право на заняття медичною й фармацевтичною діяльністю.
7. Трансплантація органів і тканин людини в Україні і світі.
8. Санітарно-гігієнічне благополуччя людини. Поняття, характеристика.
9. Медична послуга. Договір про надання медичної послуги. Загальна характеристика.
10. Юридичне значення медичної документації.
11. Проблеми взаємодії лікувально-профілактичних установ із правоохоронними органами.
12. Загальна характеристика діяльності неурядових медичних організацій.
13. Медичні й правові проблеми лікарської таємниці.
14. Правові проблеми смерті людини.
15. Сучасні проблеми евтаназії.
16. Розслідування випадків несприятливих ісходів медичної допомоги в установах охорони здоров'я України.
17. Здійснення судово-медичної експертизи діяльності працівників охорони здоров'я.
18. Проблеми правового захисту медичних працівників.

5. Методичні рекомендації з виконання контрольної роботи

Тема контрольної роботи узгоджується з викладачем або призначається ним.

Контрольна робота виконується в друкованому виді при дотриманні наступних правил:

1. Шрифт Times New Roman 14 пт.
2. Поля: верхнє - 20 мм, нижнє - 15 мм, праве - 10 мм, лїве - 30 мм.
3. На сторїнці розміщується не більше 30-32 рядків з полуторним інтервалом між ними.
4. Малюнки повинні розміщатися на окремих сторінках додатків.
5. Додатки розташовуються наприкінці роботи, їхні сторінки не нумеруються.
6. Список літератури повинен включати не менш 5 вітчизняних й 1 іноземного джерел.
7. У списку літератури допускається вказувати мережні джерела йз зазначенням адреси сайту й точного часу (дати) публікації.
8. Загальний обсяг роботи без додатків повинен становити не менш 10 і не більше 20 сторінок.
9. Загальна структура контрольної роботи: титульна сторінка, зміст (зміст), частини, список літератури, додатка.
10. У виняткових випадках за узгодженням з викладачем допускається підготовка роботи в письмовій формі.

6. Перелік питань до іспиту (заліку).

1. Медичне право як комплексна галузь права.
2. Зв'язок медичного права та законодавства про охорону здоров'я.
3. Конституція України, Основи законодавства України про охорону здоров'я громадян як основне джерело медичного права.
4. Поняття й ознаки міжнародного медичного права.
5. Охорона здоров'я в Україні.
6. Система охорони здоров'я в Україні. Приватна медицина.
7. Порядок і підстава надання платних медичних послуг.
8. Права й обов'язки пацієнта.

9. Добровільна інформована згода на медичне втручання.
10. Право на відмову від медичної допомоги.
11. Основні правила здійснення трансплантації органів в Україні.
12. Підстави для штучного переривання вагітності.
13. Переривання вагітності по соціальних і медичних показаннях.
14. Медична стерилізація - правовий і медичний аспекти.
15. Нормативне регулювання сурогатного материнства.
16. Соціальний захист медичних працівників в Україні.
17. Організація санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні.
18. Система й структура медичного страхування в Україні.
19. Роль страхових медичних організацій у системі медичного страхування громадян в в Україні.
20. Особливості професійної підготовки медичних і фармацевтичних працівників в Україні.
21. Допуск до професійної медичної діяльності в Україні.
22. Особливості правового регулювання праці працівників охорони здоров'я в Україні.
23. Лікарська помилка. Загальна характеристика
24. Права й обов'язки працівників охорони здоров'я в Україні.
25. Поняття експертизи якості медичної допомоги.
26. Медична експертиза як засіб доведення в Україні.
27. Організація судово-медичної експертизи в Україні.
28. Підстави й умови відповідальності за неналежне надання медичної допомоги в Україні.
29. Специфіка кримінальної відповідальності медичних працівників в Україні.

30. Відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю громадянина при наданні медичної допомоги.

31. Дисциплінарна й матеріальна відповідальність медичних працівників.

32. Відповідальність пацієнта перед медичною установою.

7. Критерії та система оцінювання результатів навчання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29		F	необхідне повторне вивчення курсу

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Болотіна Н. Б. Трудове право України: Підручник. - К. : Знання, 2008. – 860 с.
2. Вороненко Ю.В., Пащенко В.М. Фінансовий менеджмент з основами економіки охорони здоров'я: навчально-методичний посібник. - К.: Міжрегіональний видавничий центр «Медінформ», 2011.-499 с.
3. Герасимов Б.Н. Управление качеством: Учебное пособие. – 2-е изд. / Герасимов Б.Н., Злобина Н.В., Спиридонов С.П. – М.: КноРус, 2007. – 272 с.
4. Деминг У. Эдвард. Новая экономика / У. Эдвард Деминг; [пер. с англ.] М.: Эксмо, 2008. – 208 с
5. *Закони України:*

- «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 № 2801-ХІІ.
  - «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Київ» від 07.07.2011 № 3612-VI .
  - «Про засади запобігання і протидії корупції» від 07.04.2011 № 3206-VI.
6. Клинический менеджмент / Под ред. А.И. Вялкова, В.З. Кучеренко. – М.: ОАО «Издательство «Медицина», 2006. – 304 с.
  7. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII.
  8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X.
  9. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
  10. Корнацький В. М. Проблеми здоров'я суспільства і продовження життя / Корнацький В. М. – Київ : [б. в.], 2006. – 136 с.
  11. Кримінальний Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III.
  12. Латишев Є.Є. Формування системи сімейної медицини в Україні / К., 2005. – 176 с.
  13. Лехан В. Системы здравоохранения в переходном периоде. Украина / В. Лехан, В. Рудой, Э. Нолт // – Копенгаген : [б. изд.], 2004. – С. 93–103.
  14. Лехан В.М. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я: український вимір /Лехан В.М., Слабкий Г.О., Шевченко М.В. – К., 2009. – 50 с.
  15. Мартиненко М.М. Основи менеджменту: Підручник. – К.: Каравела, 2008. – 496 с.
  16. Медик В. А., Юрьев В. К. Курс лекций по общественному здоровью и здравоохранению. – М., МЕДИН, 2003. - 456 с.
  17. Медичне право України: Підручник / За заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. Стеценка. - К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. - 507 с.
  18. Менеджмент в охороні здоров'я: Підручник / Під заг. ред. М.І.Хвисяка і І.І.Парфьонові. – Харків: ТОВ «Оберіг», 2008. – Ч.1 – 358 с.
  19. Менеджмент в охороні здоров'я: Підручник / Під заг. ред. М.І.Хвисяка і І.І.Парфьонові. – Харків: ТОВ «Оберіг», 2008. – Ч.2 – 550 с.
  20. Менеджмент у системі медичної допомоги / Журавель В.І., Запорожан В.М. - Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2000. – 432 с.
  21. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. – М.: Дело, 1992. –702 с.

Додаткові:

22. *Наказ АМН України :*

«Про затвердження Уніфікованої методики з розробки клінічних настанов, медичних стандартів, уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги (клінічних маршрутів пацієнтів) на засадах доказової медицини (частини перша, друга)» (від 03.11.2009 р. № 798/25).

23. *Накази МОЗ України*

- «Про вдосконалення державної акредитації закладів охорони здоров'я» (від 14.03.2011 N 142).
- «Про створення Центрального Формулярного Комітету» (від 18 04.08 р. №216).
- «Про управління якістю медичної допомоги» (від 24.02.2010 р. №163).
- «Уніфікована методика розробки індикаторів якості медичної допомоги» (від 11.03.2011 N 141/21).
- «Про затвердження Концепції управління якістю медичної допомоги у галузі охорони здоров'я в Україні на період до 2020 року» (від 01.08.2011 № 454).
- «Про затвердження Уніфікованої методики з розробки клінічних настанов, медичних стандартів, уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги (клінічних маршрутів пацієнтів) на засадах доказової медицини (частини перша, друга)» (від 19.02.2009 р. №102/18).

24. Нові технології навчання менеджменту в медицині. Навчальний посібник /За заг.ред. Ю.В.Вороненка, Н.Г.Гойди, О.П.Мінцера, М. Мітчелла. – К: Книга плюс. 2009. – 416 с.

25. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту: Підручник. Видання 3-є, перероблене і доповнене. – К.: «Кондор», 2008. – 664 с.

26. Окрепилів В.В. Менеджмент качества: в 2 т. – Т. 1 / В.В. Окрепилів. – СПб. : Наука, 2007. – 503 с.

27. Основні шляхи подальшого розвитку системи охорони здоров'я в Україні. / Під загальною редакцією В.М. Лехан, В.М. Рудого/ К.: Вид-во Раєвського, 2005. – 168с.

28. *Постанова КМУ :*

«Про затвердження Порядку державної акредитації закладу охорони здоров'я» (N 765 від 15.07.1997 р.).

29. Рекомендації щодо вдосконалення системи управління якістю медичної допомоги в Україні: інструменти управління якістю / Проект ЄС «Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні» // Представництво Європейської Комісії в Україні. – К., 2009. – 44 с.

30. Реформування системи охорони здоров'я на муніципальному рівні /Солоненко І.М., Лисак В.П., Латишев Є.Є., Попов О.П. та ін. / К.: Вид-во НАДУ, 2007. – 212с.

31. Ротань В. Г., Зуб І. В., Сонін О. Є. Науково-практичний коментар законодавства України про працю / 14-те вид., допов. та переробл. – К., Алерта; ЦУЛ, 2011 – 672 с.

32. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я. / За ред. Ю.В. Вороненка і В.Ф. Москаленка. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. – 680 с.

33. Столяров Г. С., Вороненко Ю. В., Голубчиков М. В. Статистика охорони

здоров'я: Підручник. – Київ, 2002. – 230 с.

34. Сучасне українське медичне право: Монографія / За заг. ред. С. Г. Стеценка. – К.: Атіка, 2010. – 496 с.